

Tukea ja vertaisuutta

Liikkumisen tuki hakeminen

Kuljetuspalvelu

Kela-taksi

Päivitetty 1.9.2026

Sisältö

- Etuuksien ja palvelujen hakeminen
- Millainen on hyvä lausunto?
- Millainen on hyvä hakemus?
- Liikkumisen tuki/ kuljetuspalvelut, hakeminen
- Kela-taksi/ hakeminen
- Mitä teen, jos hakemukseni hylätään?
- ME/CFS: Hyvä hoito -konsensussuositus
- Lisätietoa aiheesta
- Kirjallisuutta

Palveluneuvonta ei ole viranomaispalvelu

- Palveluneuvonta ei ole viranomaispalvelua eikä viranomaisen antamaa neuvontaa.
- Se ei korvaa sosiaali- tai terveydenhuollon ammattilaisen tai viranomaisen antamaa neuvontaa. Arvioinnin ja päätöksen palvelun myöntämisestä tekee aina viranomainen.
- Varmista yksilölliset, juuri omaan elämäntilanteeseesi sopivat ohjeistukset asioitasi hoitavalta ammattilaiselta tai viranomaiselta.
- Palveluneuvonnan antamat ohjeet on tarkoitettu ohjaamaan oikeiden viranomaisten ja palveluiden äärelle.
- Suomen ME/CFS-yhdistys ry ei vastaa neuvojen mahdollisesti aiheuttamista vahingoista tai oikeudenmenetyksistä.

Etuuksien ja palvelujen hakeminen 1/2

- Hakemuksessasi sekä hakemuksen liitteenä olevissa lausunnoissa tulee kuvata selkeästi ja konkreettisin esimerkein, että täytät hakemasi etuuden tai palvelun myöntämisen perusteet sinulla diagnosoidun sairauden/ vamman takia.
- Sinun on hyvä tietää hakemiesi etuuksien tai palvelujen myöntämisen perusteet.
- Sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisen on tärkeä tietää, mitä etuuksia tai palveluita haet hänen kirjoittamallaan lausunnolla, jotta hän osaa kirjata lausuntoon oleelliset asiat hakemasi etuuden/ palvelun kannalta.

Kuva. Freepik.

Etuuksien ja palvelujen hakeminen 2/2

- Eri etuuksia ja palveluja haetaan eri lausunnoilla.
 - Esim. A, B, C-lausunto, kuntoutussuunnitelma
- Kelan lääkinnällistä kuntoutusta lukuun ottamatta lausunnon voi kirjoittaa joko julkisen tai yksityisen sektorin lääkäri.
- Lisäksi kannattaa liittää mukaan lausunto fysio- ja/tai toimintaterapeutilta ja tarvittaessa psykoterapeutilta.
- Hyvinvointialue saattaa edellyttää julkisen puolen lausunnon etuuden hakemiseen.
- Yksityispuolen lausunnosta on silti usein hyötyä palvelutarpeen arvioinnissa.

Kuva. Freepik.

Uusi BC-lausunto

Mikä on uusi sähköinen BC-lääkärinlausunto?

- BC-lausunto on uusi sähköinen lääkärinlausunto, joka sisältää lääkärinlausunnot B ja C.
- Korvaa nykyiset B- ja C-lausunnot.
- Tarvitset BC-lausuntoa esimerkiksi, kun haet sairauspäivärahaa, kuntoutusta, työkyvyttömyyseläkettä, lääkekorvausoikeutta tai vammaistukea.
- Tulee käyttöön syksyllä 2026.
- Tallentuu Kantaan, ja se voidaan välittää myös Kelaan.
- Tietoa BC-lausunnosta Kelan sivuilla:
<https://www.kela.fi/yhteistyokumppanit-terveydenhuolto-laakarilausunnot-ja-todistukset-bc-lausunto>

Kuva. Freepik.

Millainen on hyvä lausunto 1/2?

- Lausunnosta sen liitteistä olisi tärkeä käydä ilmi:
 - *Potilaalla on diagnosoitu sairaudet tai vammat x, y, z. Potilaan sairauksista tai vammoista x, y, z aiheutuu potilaalle pitkäaikainen ja niin merkittävä toimintakyvyn alenema, että...*
 - Potilas täyttää sairautensa/ vammansa takia hakemansa etuuden/ palvelun myöntämisen perusteet.
 - Konkreettisia esimerkkejä: miten haetun etuuden tai palvelun myöntämisperusteet täyttyvät potilaan kohdalla hänen sairautensa/ vammansa takia.

Kuva. Freepik.

Millainen on hyvä lausunto 2/2?

- Lausunnosta sen liitteistä olisi tärkeä käydä ilmi:
 - Perustelut, miksi haettu etuus/ palvelu on potilaalle hänen sairautensa/ vammansa takia välttämätön.
 - Toimintakyky arjessa tulee olla kuvattuna riittävän tarkasti, hyvä kuvata kaikkien potilaalla diagnosoitujen sairauksien yhteisvaikutus liikunta-, toiminta- ja työkykyyn.

Kuva. Freepik.

Millainen on hyvä hakemus 1/2?

- Hakemukseen olisi tärkeä kirjata:
 - *Minulla on diagnosoitu sairaudet tai vammat x, y, z. Sairauksistani tai vammoistani x, y, z aiheutuu pitkäaikainen ja niin merkittävä toimintakyvyn alenema, että...*
 - Täytät sairautesi/ vammasi takia hakemasi etuuden/ palvelun myöntämisen perusteet.
 - Konkreettisia esimerkkejä: miten hakemasi etuuden tai palvelun myöntämisperusteet kohdallasi täyttyvät sairautesi/ vammasi takia

Kuva. Freepik.

Millainen on hyvä hakemus 2/2?

- Hakemukseen olisi tärkeä kirjata:
 - Perustelut, miksi hakemasi etuus/ palvelu on sinulle sairautesi/ vammasi vuoksi välttämätön.
 - Miten sairautesi vaikuttavat toimintakykyysi omassa arjessasi sekä sairauksien yhteisvaikutus liikunta-, toiminta- ja työkykyysi.

Kuva. Freepik.

Liikkumisen tuki, kuljetuspalvelu, yleistä

Kuljetuspalvelu: muut matkat

- Vammaisella henkilöllä on subjektiivinen oikeus saada liikkumisen tukea, jos vammaispalvelulaissa määritellyt edellytykset palvelun saamiseksi täyttyvät.
- Hyvinvointialueen on tällöin järjestettävä palvelu määrärahoista riippumatta.

Liikkumisen tuki, kuljetuspalvelu 1/4

Kuljetuspalvelu: muut matkat

- Haetaan omalta hyvinvointialueelta
- Lääkärinlausunto B tai vastaavat tiedot sisältävä lausunto (julkinen tai yksityinen lääkäri)

Myöntämisperusteita. Voit olla oikeutettu, jos

- Tarvitset sairautesi/ vamman aiheuttaman toimintakyvyn haitan vuoksi välttämättä kuljetuspalvelun
- Sinulla on erityisiä vaikeuksia liikkumisessa ja et voi sairautesi vuoksi käyttää julkisia liikennevälineitä ilman kohtuuttomia vaikeuksia.
- Joukkoliikenteen käyttäminen ei onnistu sinulta edes henkilökohtaisen avun, saattajan tai opastuksen turvin.

Liikkumisen tuki, kuljetuspalvelu 2/4

Jos sinulla on välttämätön tarve alla mainittuihin, se pitää mainita ja perustella lausunnossa ja hakemuksessa

- Terveydentilan vuoksi tarvitsee esteettömän ajoneuvon (invataksi) ja saattaja välttämätön.
- Yhteiskuljetus ei sovellu terveydentilan vuoksi, joten yksin matkustamisen myöntäminen on tarpeellinen.
- Toteuttamistavan tulee vastata yksilöllisiin tarpeisiisi. Tiettyyn toteuttamistapaan, kuten oikeuteen käyttää vakiotaksia, ei ole subjektiivista oikeutta.
- Vanhaa vammaispalvelulakia (380/1987) koskevassa oikeuskäytännössä on katsottu, että järjestämistapa ei saa estää henkilöä käyttämästä hänelle myönnettyä palvelua.

Liikkumisen tuki, kuljetuspalvelu 3/4

Kuljetuspalvelu: muut matkat

Mitä otettava huomioon kohtuullisuusarvioinnissa?

- Kohtuuttoman suuria vaikeuksia käyttää itsenäisesti julkista joukkoliikennettä voivat aiheuttaa esimerkiksi
 - vaikeudet liikennevälineeseen mentäessä ja siitä poistuttaessa,
 - haasteet liikenteen odottamattomissa tilanteissa, kuten äkkijarrutuksissa ym.
- Kohtuullisuusarvioinnissa tulee ottaa huomioon mm. vammaisen henkilön yksilöllinen liikkumisen tarve.
- Tärkeä kirjata, jos joukkoliikenteen käyttäminen ei onnistu henkilökohtaisen avun, saattajan tai opastuksen turvin.

Liikkumisen tuki, kuljetuspalvelu 4/4

Kuljetuspalvelu: muut matkat

Tärkeä kirjata, mikäli matkojen yhdistely ei sovellu

- Kuljetuspalvelumatkoja voidaan yhdistellä toteutettavaksi samalla kulkuvälineellä, jollei siitä aiheudu matkustusajan kohtuutonta pitenemistä tai muuta kohtuutonta haittaa vammaiselle henkilölle.
- Kohtuuttoman haitan arvioinnissa on otettava huomioon
 - henkilön toimintakykyyn tai terveyteen vaikuttavat seikat
 - matkan tarkoitus
 - toimintarajoitteesta johtuva avun tarve tai matkan aikana tarvittava toisen henkilön antama apu
 - matkan pitkä kesto voi joissakin tilanteissa aiheuttaa henkilölle kohtuutonta raskautta.

Liikkumisen tuki, Kela-taksi 1/2

Kela-taksi: terveydenhuoltoon liittyvät matkat.

- Toistaiseksi voimassa oleva erityiskulkuneuvon todistus (pitkäaikainen taksin käyttöön oikeuttava todistus SV 67 toistaiseksi voimassa olevana).
- Terveydenhuollon ammattihenkilö arvioi sairauden tai terveydentilan perusteella, millä kulkuneuvolla asiakas voi matkustaa, ja merkitsee kulkuneuvon SV 67 –todistukseen

Toistaiseksi voimassa oleva todistus

Myöntämisperusteita. Voit olla oikeutettu, jos

- Sairauksista/ vammasta johtuva heikko terveydentila edellyttää pitkäaikaisesti erityiskulkuneuvon käyttöä ja matkustat usein terveydenhuoltoon

Liikkumisen tuki, Kela-taksi 2/2

Jos sinulla on välttämätön tarve alla mainittuihin, se pitää mainita ja perustella lausunnossa ja hakemuksessa

- Terveystilan vuoksi tarvitset esteettömän ajoneuvon (invataksi) ja saattaja välttämätön.
- Jos et sovellu terveystilasi vuoksi yhteiskuljetukseen, lääkäri voi kirjata todistukseen:
 - yhteiskuljetus ei sovellu sinulle terveystilasi vuoksi, joten yksin matkustamisen myöntäminen on tarpeellinen.

Liikkumisen tuki, Kela-taksi: vakiotaksi 1/2

Sinulla voi olla oikeus vakiotaksin käyttöön Kelan harkinnan perusteella

- Vakiotaksi: sinulla on aina sama kuljettaja ja matkat sovitaan kuljettajan kanssa.
- Jos matkustat ilman saattajaa etkä voi terveydentilasi vuoksi matkustaa muun kuin sellaisen kuljettajan kanssa, joka tietää, millaista erityistä terveydentilaan liittyvää apua tarvitset matkan aikana.
- Sinulla on liikuntarajoite, joka edellyttää oikeanlaista avustamista ja jossa väärin tehty avustaminen voi aiheuttaa vakavaa haittaa.

Liikkumisen tuki, Kela-taksi: vakiotaksi 2/2

Näin selvität oikeutesi vakiotaksiin

- Soita Kelan palvelunumeroon 020 692 204.
- Kerro puhelussa
 - millaista erityistä terveydentilaan liittyvää apua, ohjausta tai valvontaa tarvitset kuljetuksen aikana
 - onko sinulla aina saattaja mukana
 - miksi et voi matkustaa muulla kuin vakiotaksilla.
- Toimita Kelaan todistus (SV 67) pitkäaikaisesta oikeudesta taksin käyttöön.
- Lisätietoa Kela-taksista Kelan sivuilla:
<https://www.kela.fi/taksimatkat>

Esimerkkejä 1/2

Alla esitettyjä seikkoja olisi hyvä tuoda esiin omassa hakemuksessasi sekä liitteenä olevissa lääkärin- ja muissa lausunnoissa ja selvityksissä **niiltä osin kuin ne sinun kohdallasi pitävät paikkansa.**

- *Minulla on diagnosoitu sairaudet x, y, z. Sairauksista x, y, z aiheutuu pitkäaikainen ja niin merkittävä toimintakyvyn alenema, että täytän liikkumisen tuen myöntämisen kriteerit.*
- *Tarvitsen sairauteni aiheuttaman toimintakyvyn haitan vuoksi välttämättä kuljetuspalvelun/toistaiseksi voimassa olevan Kela-taksin.*

Esimerkkejä 2/2

- *Minulla on merkittäviä vaikeuksia liikkumisessa ja en voi sairauksieni vuoksi käyttää julkisia liikennevälineitä ilman kohtuuttomia vaikeuksia.*
- *Joukkoliikenteen käyttäminen ei onnistu minulta henkilökohtaisen avun, saattajan tai opastuksen turvin.*

Kirjattava lisäksi erikseen perustellusti, mikäli sinulla on näihin välttämätön sairaudesta johtuva tarve:

- *Tarvitsen liikkumisen tuen välttämättä:*
 - *invataksikuljetuksena.*
 - *saattajan kanssa.*
 - *ilman matkojen yhdistelyä.*

Mitä jos hakemukseni hylätään 1/4?

- Hyödynnä tässä ohjeessa mainittuja hakemasi etuuden/ palvelun myöntämisperusteita ja muita ohjeen vinkkejä valituksessasi.
- Jos hakemasi etuus/ palvelu hylätään, kannattaa päätöksestä valittaa.
- Lue hylkäävän päätöksen yhteydessä saamasi ohjeet muutoksenhakuun ja hakemuksesi hylkäämisen perusteet tarkkaan.
- Hae muutosta valitusaikana.

Mitä jos hakemukseni hylätään 2/4?

- Valituksessa sekä liitteenä olevissa lausunnoissa ja selvityksissä tulee olla kuvattuna selkeästi ja konkreettisin esimerkein,
 - että täytät hakemasi etuuden/ palvelun myöntämisen perusteet.
 - että päätöksessä mainitut hylkäämisperusteet eivät mielestäsi kohdallasi pidä paikkaansa.
 - mihin seikkoihin vaadit valituksessasi perustellusti muutosta

Mitä jos hakemukseni hylätään 3/4?

- Maksutonta oikeudellista apua saa esim. Invalidiliiton neuvonnasta.
- Yksityishenkilön vireille panemat valitusasiat käsitellään oikeudessa maksutta, kun asia koskee oikeutta etuuteen, etuuden suuruutta tai etuuden takaisinperintää.
- Valitukseen kannattaa liittää lisäselvityksiä, esim.
 - kattavampi, tuore lääkärinlausunto
 - fysio- ja/ tai toiminta- tai psykoterapeutin lausunto
 - tutkimustuloksia
 - juristin lausunto
 - yhdenvertaisuusvaltuutetun lausunto
 - muita selvityksiä

Mitä jos hakemukseni hylätään 4/4?

- Ilmoittaudu työnhakijaksi TE-palveluihin.
- Ilmoita, että haet työkykyäsi vastaavaa kokoaikatyötä. Myös silloin, kun sinulla on voimassa oleva työ- tai virkasuhde.
- Toimita Kelaan tai työttömyyskassaan työnantajan todistus, että työnantajalla ei ole tarjota sinulle työkykyäsi vastaavaa työtä.
- Lääkäriä voi pyytää, olisiko mahdollista kirjata lausuntoon, että tällä hetkellä potilaan olisi hyvä keskittyä kuntoutumiseen.

Millainen on hyvä valitus 1/2?

- Valitukseen olisi tärkeä kirjata:
 - *Minulla on diagnosoitu sairaudet tai vammat x, y, z. Sairauksistani tai vammoistani x, y, z aiheuttaa pitkäaikainen ja niin merkittävä toimintakyvyn alenema, että täytän hakemani etuuden/ palvelun myöntämisen perusteet.*
 - Mihin saamasi päätöksen seikkoihin ja millä perusteilla vaadit valituksessasi muutosta.

Millainen on hyvä valitus 2/2?

- Valitukseen olisi tärkeä kirjata:
 - Konkreettisia esimerkkejä: miten hakemasi etuuden tai palvelun myöntämisperusteet kohdallasi täyttyvät sairautesi/ vammasi takia.
 - Perustelut, miksi hakemasi etuus/ palvelu on sinulle sairautesi/ vammasi vuoksi välttämätön.
 - Miten sairautesi vaikuttavat toimintakykyysi omassa arjessasi sekä sairauksien yhteisvaikutus liikunta-, toiminta- ja työkykyysi.

Krooninen väsymysoireyhtymä (ME/CFS): määritelmä

Duodecimin Hyvä käytäntö -konsensussuositus määrittelee ME/CFS:n sairaudeksi:

Kappaleessa 1.7 käytettäväksi suositeltavien diagnostisten kriteerien perusteella krooninen väsymysoireyhtymä (ME/CFS) määritellään merkittävästi elämää rajoittavaksi pitkäkestoiseksi sairaudeksi, jonka keskeisimpiä oireita ovat 1) voimakas ja invalidisoiva uupumus tai väsyvyys, joka ei selity millään muulla fyysisellä tai psyykkisellä sairaudella, ei parane levolla ja on kestänyt vähintään 6 kuukauden ajan, 2) suhteeton voinnin huononeminen ja oireiden paheneminen vähäisenkin fyysisen tai kognitiivisen rasituksen jälkeen (PEM, post-exertional malaise), 3) unihäiriöt, kivut, autonomisen hermoston ja immuunijärjestelmän oireet sekä kognitiiviset vaikeudet ja 4) oireiston aaltoilu.

ME/CFS: vammais- ja sosiaalihuoltolain palvelut

Duodecimin Hyvä käytäntö -konsensussuositus:

Vammaispalvelut ja sosiaalihuoltolain palvelut/ Suositus 5.4.1

- Suosittelemme, että kroonista väsymysoireyhtymää (ME/CFS) sairastavan toimintakykyä arvioitaessa kartoitetaan hänen tarpeensa ja oikeutensa vammaispalvelu- ja sosiaalihuoltolain mukaisiin palveluihin. Tukipalvelut on myönnettävä toimintakyvyn perusteella yhdenvertaisesti, diagnooseista riippumatta.
- Näitä palveluja ovat muun muassa henkilökohtainen apu, kuljetuspalvelut, asunnon muutostyöt, asuntoon kuuluvat välineet ja laitteet, palveluasuminen, omaishoito ja kotiapu.
- Kroonista väsymysoireyhtymää (ME/CFS) sairastava saattaa täyttää omaishoidon tuen myöntämisen perusteet, jos hänen sairautensa on vaikea.

Lisätietoa aiheesta

Yhdenvertaisuus- valtuutetun lausunto 1/3

- Yhdenvertaisuusvaltuutettu on antanut lausunnon Vakuutusoskeudelle koskien ME/CFS-potilaiden mahdollista syrjintää sairausetuusasioissa.
- Voit hyödyntää lausuntoa valituksessasi.
- Yhdenvertaisuusvaltuutetun lausunnon löydät täältä:
<https://drive.google.com/drive/folders/1GwVRZZyTKovD1o82E3ApA8-lelgacy5>
- Hetki kerrallaan –blogista löytyy kooste Yhdenvertaisuusvaltuutetun lausunnosta täältä:
<https://www.hetkikerrallaan.fi/me-cfs-sairaus/yhdenvertaisuusvaltuutetun-lausunto/>

Yhdenvertaisuus- valtuutetun lausunto 2/3

Ote lausunnosta

"Tässä yhteydessä on kuitenkin syytä huomata, että myös kriteeriä siitä, että eläke evätään riittävän objektiivisen selvityksen puutteen vuoksi, on sovellettava yhdenvertaisesti."

"Tiettyjen sairauksien diagnosointi ei perustu objektiivisesti ja ulkoisesti tarvittaessa mittausteknologiaa hyödyntämällä havaittaviin ruumiillisiin löydöksiin, vaan enemminkin potilaan kertomuksiin ja lääkärin tekemiin muihin havaintoihin potilaan tilasta ja käytöksestä."

Yhdenvertaisuus- valtuutetun lausunto 3/3

"Jos eräiden näiden sairauksien osalta katsotaan työkyvyttömyyden aiheuttavan toimintarajoitteen olevan olemassa riittävän objektiivisin perustein, mutta eräiden muiden vastaavanlaisten objektiivisiin löydöksiin perustumattomien diagnoosikriteerien omaavien sairauksien osalta näin ei toimita, näyttää syntyvän olettava välittömästä syrjinnästä eikä olettava vaikuta olevan kumottavissa."

"Asiassa esitetyn selvityksen perusteella esille tulleista työkykyyn vaikuttavista tiloista tässä kappaleessa kuvatun laisia ainakin nykytiedon valossa ei objektiivisesti havaittaviin ulkoisiin ruumiillisiin seikkoihin perustuvia diagnooseja vaikuttavat olevan ainakin Krooninen väsymysoireyhtymä (CFS) sekä vaikea-asteinen masennus."

Invalidiliiton neuvonta

- Invalidiliiton neuvonta on tarkoitettu fyysisesti vammaisille henkilöille, heidän läheisilleen sekä ammattihenkilöstölle.
- Invalidiliiton asiantuntijat neuvovat valtakunnallisesti sähköpostitse ja puhelimitse vammaisten henkilöiden palveluihin tai oikeuksiin liittyvissä kysymyksissä.
- Neuvonta on maksutonta.

Toimi näin:

- Lähetä kysymyksesi sähköpostilla neuvot@invalidiliitto.fi
- tai soita ti tai to klo 13–17 puh. 0200 1234.
- Invalidiliiton neuvonnan löydät täältä:
<https://www.invalidiliitto.fi/neuvonta>

Liikkumisen tuki: lisätietoa

Lue lisää liikkumisen tuesta THL:n sivuilta:

- Liikkumisen tuki vammaispalveluissa
<https://thl.fi/ohjeita-ammattilaisille/liikkumisen-tuki-vammaispalveluissa>

Liikkumisen tuki/ kuljetuspalvelu muut matkat

- Lisätietoa liikkumisen tuesta Invalidiliiton sivuilla:
<https://www.invalidiliitto.fi/vammaisuus/liikkuminen-kodin-ulkopuolella/liikkumisen-tuki-osana-vammaispalveluita>

Liikkumisen tuki/ Kela-taksi

- Lisätietoa Kela-taksista Kelan sivuilla:
<https://www.kela.fi/taksimatkat>

Kirjallisuutta

Komulainen (2021). Krooninen väsymysoireyhtymä (ME/CFS) Hyvä käytäntö -konsensussuositus. Suomalainen Lääkäriseura Duodecim. <https://www.terveysportti.fi/apps/dtk/ltk/article/hsu00019>

Kansaneläkelaitos. www.kela.fi

Invalidiliitto. www.invalidiliitto.fi

Vammaispalvelujen ohjeet (THL). <https://thl.fi/ohjeita-ammattilaisille/vammaispalvelujen-ohjeet>

Yhdenvertaisuusvaltuutetun lausunto.

[https://drive.google.com/drive/folders/1GwVRZZyTKovD1o82E3ApA8 -lelgacy5](https://drive.google.com/drive/folders/1GwVRZZyTKovD1o82E3ApA8-lelgacy5)

